

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zariadením sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately centrum pre deti a rodiny (ďalej len „centrum“). Centrum je od roku 2018 nástupcom troch druhov zariadení – detského domova, krízového strediska a resocializačného strediska pre drogovu a inak závislých. V centre sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pobytovou, ambulantnou alebo terénnou formou.

Opatrenia pobytového charakteru sa vykonávajú buď na základe dohody s rodičmi, resp. inými osobami zodpovednými za dieťa (po predchádzajúcom odporúčaní orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) alebo na základe rozhodnutia súdu v rôznych organizačných súčastiach centra - v profesionálnych náhradných rodinách, samostatne usporiadaných skupinách, skupinách (v prípade špecializovaného programu centra pre deti alebo resocializačného programu centra pre deti alebo plnoletých závislých od alkoholu, drog a patologického hráčstva).

Zriaďovateľom centra je Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „Ústredie“). Centrum môže byť zriadené aj akreditovaným subjektom (neštátny subjekt, ktorý splnil podmienky udelenia akreditácie) a obcou alebo vyšším územným celkom (v praxi je táto situácia výnimočná, existujú len dve centrá zriadené samosprávou), pričom samospráva môže zriaďovať len centrá, v ktorých sa nevykonáva súdne rozhodnutie. Akreditovaný subjekt, resp. akreditované centrum musí plniť rovnaké podmienky ako centrum zriadené Ústredím a na výkon opatrení, vrátane zabezpečenia poskytovania starostlivosti o deti, pre ktoré sú vykonávané opatrenia pobytovou formou, je centru poskytovaný za zákonom stanovených podmienok finančný príspevok. V prípade výkonu opatrení pobytovou formou je výška finančného príspevku na rok určená zákonom stanoveným mechanizmom podľa počtu miest (§ 87 až § 89d zákona č. 305/2005 Z. z.).

Finančný príspevok sa poskytuje na každé miesto určené zákonom stanoveným spôsobom (prostredníctvom tzv. priorít) vo výške preukázaných skutočných výdavkov na tieto miesta (po odpočítaní určenej úhrady v prípade tzv. dobrovoľných pobytov) vo výške sumy priemerných bežných výdavkov na každé miesto vo všetkých centrách zriadených Ústredím za predchádzajúci kalendárny rok (finančný príspevok sa môže použiť aj na kapitálové výdavky, najviac do výšky 10 % poskytnutého finančného príspevku v rozpočtovom roku).

Tento postup je záväzný pre zabezpečenie všetkých miest v akreditovaných centrách okrem miest, na ktorých sa vykonáva špecializovaný program na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania krízových situácií dieťaťa, ktoré je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, dieťaťa týraného alebo sexuálne zneužívaného alebo na vykonávanie opatrení na overenie miery ohrozenia dieťaťa týraním, sexuálnym zneužívaním alebo inými činmi ohrozujúcimi jeho život, zdravie, priaznivý psychický, fyzický alebo sociálny vývin. V prípade akreditovaných centier, ktorých účelom je výlučne vykonávanie špecializovaného programu a ktorých kapacita nie je vyššia ako 20 miest sa hranica maximálnej sumy finančného príspevku určenej zákonom stanoveným postupom zvýši o 40 %. Táto odchýlka vo financovaní má zabezpečiť podmienky

pre vykonávanie mimoriadne náročných opatrení, a to aj z hľadiska finančných nárokov na zodpovedajúce odborné zabezpečenie odborných činností vykonávaných pre deti.

Vzhľadom na porovnateľnú náročnosť starostlivosti je potrebné zaviesť porovnateľný mechanizmus financovania miest aj v špecializovaných samostatných skupinách, na ktorých je poskytovaná starostlivosť deťom s duševnou poruchou (ich zdravotný stav vyžaduje ošetrovateľskú starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine) a deťom, ktorým je potrebné poskytovať osobitnú starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine z dôvodu ich vážneho zdravotného stavu. Je potrebné zdôrazniť, že v oboch prípadoch je starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine poskytovaná výlučne na základe posúdenia potreby osobitnej starostlivosti lekárom (podľa § 51 ods. 7 zákona č. 305/2005 Z. z.).

Starostlivosť o deti s vážnym zdravotným znevýhodnením vyžaduje zvýšené nároky na personálne zabezpečenie (napr. súčasťou personálneho štandardu sú o.i. aj zdravotné sestry), zabezpečenie zdravotnej starostlivosti (lieky, špecializované vyšetrenia) a s tým súvisiace ďalšie finančné nároky (pohonné hmoty, zdravotná technika) ako aj finančné nároky na zabezpečenie ďalších potrieb detí (špeciálne hračky, didaktické pomôcky, organizácia voľného času). Vo väčších centrách, resp. v centrách, ktoré majú rôznorodé organizačné súčasti, je zabezpečenie takejto starostlivosti ešte stále zvládnutelné (aj keď s problémami), avšak nízkokapacitné centrá zabezpečujúce výlučne starostlivosť v špecializovaných samostatných skupinách s ošetrovateľskou starostlivosťou nedokážu pri dlhodobom náraste cien prakticky všetkých položiek v ich rozpočtoch zabezpečiť bezproblémovo starostlivosť pri aktuálne nastavenej výške finančného príspevku. Kritickú situáciu avizujú najmä akreditované centrá, a hoci takúto formu odbornej pomoci a starostlivosti deťom poskytujú len 2 z 31 akreditovaných centier (v celkovom počte 24 miest), navrhuje sa v uvedených dvoch špecializovaných samostatných skupinách použiť rovnaký mechanizmus financovania miest ako u náročnosťou na starostlivosť porovnateľného špecializovaného programu.

Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na verejné financie a pozitívny sociálny vplyv. Návrh nebude mať vplyv na podnikateľské prostredie, životné prostredie ani informatizáciu. Návrh nebude mať vplyv na služby pre občana. Návrh nebude mať vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, s právom Európskej únie, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná.